

In deze infofiche...

In Vlaanderen zijn er een groot aantal particuliere speelpleinen. Veel van hen krijgen subsidies van hun stad of gemeente. Zij leveren knap werk in onderling overleg of verregaande samenwerking met de jeugdambtenaren. Het “gemeentedecreet” stelt dat steden en gemeenten inspraak moeten krijgen in ‘verenigingen met een opdracht van gemeentelijk belang’. Op welke manieren dit kan gebeuren lees je in deze infofiche.

1. Waarover gaat het precies?
2. Een bewuste keuze
3. De verschillende statuten uitgelegd
4. FAQ
5. De visie van de VDS

Waarover gaat het precies?

Het gemeentedecreet wil lokale besturen laten nadenken over hoe ze willen omgaan met dagdagelijkse taken en opdrachten. Iedere gemeente moet voor zich uitmaken wat voor hen van “gemeentelijk belang” is. Indien dit het geval is, moet de gemeente bepalen of ze dit zelf doen of dit door private spelers wil laten uitvoeren.

Het gemeentedecreet stelt dat bij verenigingen die meer dan 50% van hun inkomsten ontvangen uit gemeentelijke subsidies er automatisch een “vermoeden geldt van gemeentelijke belang”.

Een bewuste keuze

De belangrijkste vraag om zich te stellen is de volgende: “Zien jullie meer voordelen in **onafhankelijk blijven** van de gemeente (zoals het nu is) of zien jullie meer voordelen in een **uitgebreidere ondersteuning** van/samenwerking met de gemeente?”

Zodra jullie daar een bewuste keuze kunnen in maken, zijn er voor elke keuze oplossingen te vinden.

Geen makkelijke keuze om te maken, dat beseffen we, omdat het voor een stuk de toekomst van jullie speelplein bepaalt, maar wel een belangrijke keuze.

Weliswaar zal de gemeente zelf ook akkoord moeten gaan met jullie keuze en jullie mening moeten delen. Goed overleg met de jeugddienst en schepen van jeugd zal belangrijk zijn. De beslissing van de omvorming ligt uiteindelijk bij de gemeenteraad. Het is aan hen om het “*dubbel vermoeden van gemeentelijk belang*” te weerleggen.

Veel zal dus afhangen van gemeenteraad. Men mag ook niet vergeten dat er nu al tal van andere elementen bestaan waardoor ze zich kunnen mengen in het jeugdwerkbeleid. Via het meerjarenplan, via allerlei subsidiereglementen en convenanten kan men, als men wil, ook werkingen in bepaalde richtingen bijsturen.

Goede afspraken en duidelijke verwachtingen zullen in de toekomst des te belangrijker worden. Zo weet iedereen wat hij/zij van wie mag verwachten, wat ieders verantwoordelijkheid is en wie over wat mag beslissen.

Optie 1: jullie willen onafhankelijk blijven

We hebben ondertussen een lijst van argumenten om het zogenaamde “vermoeden van gemeentelijk belang” te weerleggen. De eindbeslissing blijft bij de gemeenteraad natuurlijk maar **het is dus mogelijk om als vzw verder te gaan en niets te veranderen.**

Een aantal voorbeelden:

- de gemeente heeft het nog nooit zelf gedaan
- de gemeente is niet van plan om het zelf te doen
- het gaat om jeugdwerk, met andere woorden voor en door jongeren
- de vereniging heeft een maatschappelijke relevantie
- als de gemeente het doet, kost het meer
- het belang van de doelgroep overstijgt het gemeentelijk belang
- de onafhankelijke inhoudelijke invulling van de werking komt in gedrang

Andere gemeentes hebben een oplossing gezocht door nu zelf de animatoren uit te betalen. Hierdoor krijgen de speelpleinen minder subsidies (enkel nog de werkingssubsidies), komen ze ook niet aan de 50%-subsidieregeling en geldt er niet automatisch een “vermoeden van gemeentelijk belang”. Zo kan het particulier speelplein in de huidige vorm verder blijven bestaan.

Optie 2: jullie willen een uitgebreidere ondersteuning van de gemeente

Dit kan door budgethouderschap/IVA/EVA/gemeentelijk worden. In die volgorde neemt de ondersteuning/samenwerking toe maar neemt de onafhankelijkheid van jullie ploeg af.

Van elke systeem kunnen we ondertussen ook een voorbeeld geven van een speelplein waar die ondersteuning goed verloopt (bv: de EVA in Kortrijk) en daardoor de kwaliteit van het speelplein omhoog gaat.

Ik het volgende stuk krijg je meer uitleg over de verschillende mogelijke statuten die het speelplein in dat geval kan hebben.

De statuten

De wet stelt dat de stad/gemeente meer inspraak moet krijgen in verenigingen met een opdracht van gemeentelijk belang. De opties die momenteel worden voorgesteld zijn de volgende:

- vzw of feitelijke vereniging
- Budgethouderschap
- Intern verzelfstandigd agentschap (IVA)
- Extern verzelfstandigd agentschap (EVA) met daarbinnen nog de keuze tussen AGB en de EVA in privaatrechtelijke vorm (EVA-P)
- Gemeentelijke speelpleinwerking

Budgethouderschap is geen vorm van verzelfstandiging in de strikte zin, maar het past toch in dit rijtje omdat het een eerste vorm is waarbij bepaalde taken en verantwoordelijkheden kunnen gedelegeerd worden.

- Het college is per decreet budgethouder. Het college kan de secretaris aanstellen tot budgethouder, en de secretaris kan op zijn beurt bepaalde personeelsleden aanstellen tot budgethouder, bv. het diensthoofd van de jeugdinstelling voor het beheren van het budget van het jeugdcentrum. Het decreet laat zelfs toe het budgethouderschap te delegeren aan wijkcomités en burgerinitiatieven.
- De budgethouder krijgt een budget ter beschikking om de hem opgelegde doelstellingen te realiseren. Dit houdt rechten maar uiteraard ook plichten in: hij zal zowel financieel als inhoudelijk moeten rapporteren en verantwoording afleggen.

IVA's zijn diensten zonder eigen rechtspersoonlijkheid die beheerd worden buiten de algemene diensten van de gemeente.

- De gemeenteraad bepaalt in haar oprichtingsbesluit welke taken het IVA moet uitvoeren en beschrijft de operationele autonomie die aan het IVA wordt gedelegeerd. Deze zaken moeten verder geconcretiseerd worden in een beheersovereenkomst die het college afsluit met het hoofd van het IVA.
- Deze persoon is automatisch ook budgethouder voor het agentschap, maar hij kan dit indien de beheersovereenkomst dit toelaat, eventueel (gedeeltelijk) delegeren naar andere personeelsleden.

Een AGB is een externe vorm van verzelfstandiging waarbij een gemeente een publiekrechtelijke rechtspersoon opricht waarin ze de enige participant is.

- Een Raad van Bestuur leidt het AGB en sluit een beheersovereenkomst af met het College. Daarin leggen ze onder meer vast hoe het AGB zijn taken moet vervullen.
- De Raad van Bestuur van het AGB bestaat ten hoogste uit de helft van het aantal leden in de gemeenteraad, maar kan nooit meer dan 12 leden tellen. In principe moet elke fractie een vertegenwoordiger kunnen aanduiden, tenzij dit de meerderheid verhindert om ook in het AGB een meerderheid van de bestuurders voor te dragen.
- Dit is meteen ook voor de jeugdsector één van de knelpunten: de strak omliggende samenstelling van de raad van bestuur maakt het nagenoeg onmogelijk om geïnteresseerde jongeren of vertegenwoordigers van de jeugdraad in de Raad van Bestuur van een AGB op te nemen.

Een EVA is dan een verzelfstandigde entiteit met rechtspersoonlijkheid die belast is met welbepaalde beleidsuitvoerende of -voorbereidende taken van gemeentelijk belang en die een privaatrechtelijke vorm aangenomen heeft.

- dat kan een vzw zijn, maar dus ook een stichting of een vennootschap
- De gemeente beschikt altijd over de meerderheid van de stemmen in de algemene vergadering en draagt de meerderheid van de leden van de raad van bestuur voor.

- Die voordracht waarborgt elke fractie een vertegenwoordiging. De gemeentelijke vertegenwoordigers in de AV moeten gemeenteraadsleden zijn. Zij moeten bovendien de instructies van de gemeenteraad volgen.
- Het EVA sluit een samenwerkingsovereenkomst af met de gemeente over de uitvoering van de toevertrouwde taken. Daarin leggen ze ondermeer vast hoe de vzw eventuele overgedragen of ter beschikking gestelde personeelsleden, middelen en infrastructuur mag aanwenden.

Verschillen tussen IVA en EVA's

In tegenstelling tot IVA's hebben extern verzelfstandigde agentschappen wél een eigen rechtspersoonlijkheid.

Een ander belangrijk onderscheid is dat extern verzelfstandigde entiteiten niet enkel belast kunnen worden met "welbepaalde uitvoerende taken van gemeentelijk belang", maar ook betrokken kunnen worden bij de beleidsvoorbereiding. IVA's kunnen in principe enkel belast worden met uitvoerende taken.

Een gemeentebestuur mag niet zomaar een dienst extern verzelfstandigen. Het gemeentedecreet geeft een duidelijk rangorde:

1. Interne verzelfstandiging
2. AGB
3. EVA volgens privaatrecht

Bovendien legt het decreet een motiveringsplicht op. Hier moeten overtuigende argumenten worden aangebracht, anders kan de Vlaamse overheid de beslissing vernietigen. Het gemeentebestuur moet aantonen waarom:

- een interne verzelfstandiging niet dezelfde voordelen biedt als externe verzelfstandiging
- de verzelfstandiging in vzw-vorm meer voordelen oplevert dan een verzelfstandiging in AGB-vorm, als het bestuur een vzw wil oprichten.

FAQ's

Men spreekt over gemeentelijk belang als meer dan 50% van de middelen van de gemeente komt. Over welke middelen gaat het precies? Voordelen in natura en niet-structurele infrastructuursubsidies vallen er alleszins niet onder. Vrijwilligersvergoedingen wel? Andere subsidies?

Het gaat effectief over alle soorten middelen zoals loon van beroepskrachten, infrastructuur ter beschikking stellen, vrijwilligersvergoedingen, energiefacturen die de gemeente betaalt,...

Is dit een definitieve regeling of kan dit door gewoon gemeenteraadsbesluit elk jaar/elke gemeenteraad opnieuw veranderen?

In principe kan dit elke gemeenteraad opnieuw herbekeken worden. In de praktijk vermoeden we dat dit niet zal gebeuren maar eerder bij nieuwe verkiezingen.

De raad van bestuur van de vzw moet naast de gemeenteraad ook uitdrukkelijk goedkeuring geven. Wat als zij negatief antwoorden, wat gebeurt er dan? Verandert er niets, ontbinding, subsidies kwijt?

Dan volgt er een pat-stelling maar niets belet de gemeente om vervolgens de geldkraan dicht te draaien en zo andere oplossingen te zoeken.

Speelpleinwerkingen hebben een grote maatschappelijke relevantie en houden daarom de prijzen zo laag mogelijk. Is de 50%-regel relevant gezien speelpleinen makkelijk hun inkomtprijzen zouden kunnen verhogen en zo de 50%-regel ontwijken? (maar ze dit niet doen omdat ze zo laagdrempelig mogelijk willen zijn)

Dit wordt niet in rekening genomen. De wetgeving is van toepassing op speelpleinen.

De visie van de VDS

Vanuit de VDS willen en kunnen wij geen keuze maken tussen gemeentelijke of particuliere speelpleinen. Beide hebben voor- en nadelen maar zijn voor ons even waardevol. We kunnen met andere woorden geen advies schrijven voor jullie waar we zeggen dat particuliere werkingen beter zijn. Waar we wel kunnen voor zorgen, als jullie dit willen, is een advies waarin we de keuze van jullie raad van bestuur voor een IVA, EVA, particulier of gemeentelijk speelplein willen ondersteunen met bijhorende argumenten.

Binnen de VDS hanteren wij immers volgende basiskenmerken voor een speelpleinwerking: een hedendaagse speelpleinwerking heeft kinderen als doelgroep, de vakantie als actieperiode, spelen als hoofddoel, jeugdwerk als filosofie en methodiek, heeft een hoge graad van openheid en een sterk lokaal karakter.

Speelplein is met andere woorden **jeugdwerk**. Voor en door jongeren. We zijn van mening dat gemeentebesturen en jeugddiensten een belangrijke rol op te nemen hebben in de ondersteuning van de speelpleinwerkingen maar op die manier dat ze de verzelfstandiging van de jongeren stimuleren. Jongeren moeten voldoende vrijheid krijgen om de werking naar hun hand te zetten, om te experimenteren, te mislukken,... Jongeren moeten kunnen groeien in de ploeg en in hun vaardigheden, moeten kansen krijgen om zichzelf te ontdekken en volwaardig te participeren in de uitbouw van de werking.

Voor ons is en blijft het belangrijk dat jongeren kunnen participeren in de speelpleinwerking.

De keuze voor een particulier, IVA, EVA of gemeentelijk speelplein zal telkens ook sterk afhangen van heel wat lokale factoren. Met andere woorden zullen sommige argumenten voor of tegen bij het ene speelplein wel opgaan en bij het andere niet. Het kan ook zijn dat in sommige gemeentes de keuze om het speelplein om te vormen tot een gemeentelijke werking een beter alternatief is dan een IVA/EVA.

Meer info?

Meer informatie over bovenstaande of ervaringen van andere speelpleinwerkingen kun je steeds bij ons opvragen. Geef een seintje op onderstaand telefoon- of e-mailadres of via je favoriete VDS-regiosecretariaat. Ook je ervaringen, positief of negatief, horen we graag. Het geeft ons de kans om er iets mee te doen naar andere speelpleinen!